

УДК 2.351.862.4:336.02

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПОДАТКОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

*А. О. Яковенко, студентка обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет*

У статті досліджено економічну сутність податкової безпеки суб'єктів господарювання в Україні, проаналізовано податкову стратегію як основний інструментарій реалізації економічної безпеки, виокремлено 4 види податкових стратегій, які незалежно від факту формального проголошення реалізуються підприємствами.

Ключові слова: податкова безпека, економічна безпека, податкова стратегія, стратегія максимальної податкової безпеки, стратегія ухилення від оподаткування, стратегія “пом'якшення” податкових наслідків, стратегія податкової оптимізації.

Постановка проблеми. Податкова безпека є частиною фінансової безпеки поряд із банківською, небанківською, борговою, бюджетною, валютною та грошово-кредитною безпекою країни. Податки, що надходять до бюджету, створюють фінансову базу для розвитку країни в цілому, пов'язують між собою економічну і бюджетну системи, відповідно, проблема оцінки стану податкової безпеки є актуальною, через те, що розроблені методи оцінки здійснюють вплив на ефективність діяльності та рівень безпеки підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню рівня податкової безпеки підприємств та її значення в системі управління приділяли значну увагу сучасні дослідники. Сутність і ризики податкової безпеки суб'єктів господарювання досліджував О. В. Грачов [8], податковим стратегіям присвячені статті О. Є. Власової [1], І. Г. Кеменяш [9] досліджувала податкову безпеку підприємницьких структур, а також методи оцінки її ефективності, визначила напрями та пропозиції щодо підвищення ефективності функціонування системи податкової безпеки підприємницьких структур в Україні.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження економічної сутності податкової безпеки суб'єктів господарювання в Україні, аналіз

податкової стратегії як основного інструментарію реалізації економічної безпеки, класифікація податкових стратегій.

Викладення основного матеріалу досліджень. Податкову безпеку підприємства доцільно розглядати як такий фінансово-економічний стан конкретного платника податків, що дозволяє сприяти мінімізації його податкових ризиків (у тому числі зменшенню податкових платежів в умовах дотримання вимог законодавства) та гармонізації взаємовідносин із державою [4].

Податкова стратегія – основний інструментарій реалізації економічної безпеки, що вирішує усе коло питань, направлених на легальне зменшення негативного впливу зовнішнього податкового середовища на діяльність підприємства від планування податків до їх фактичного зменшення, а також пристосування або відстоювання отриманої податкової вигоди перед податковими органами [7].

Тиск на українські підприємства з боку контрольних органів та інших державних структур є суттєвим, відповідно, впровадження та управління податковою безпекою підприємства є важливим фактором управління підприємством. На сучасному етапі розвитку Україна перебуває в умовах скрутного становища в економічній та політичній системах, що здійснює негативний вплив на діяльність підприємств і підвищує ризики банкрутства. Зазначимо, що податкову безпеку доцільно ставити на одне з перших місць в системі управління фінансово-економічною безпекою підприємств загалом.

Реалізація податкової стратегії буде впливати не тільки на оптимізацію податкових платежів та мінімізацію ризиків, але і на управління грошовими потоками.

У загальному випадку формування і реалізація системи податкової безпеки буде передбачати: аналіз податкового середовища підприємства з точки зору збереження його економічної безпеки; розробку та реалізацію самої стратегії податкової оптимізації, а також контроль за досягненням поставлених нею цілей [5].

Загалом, можна виокремити 4 види податкових стратегій, які незалежно від факту формального проголошення реалізуються підприємствами:

– стратегія максимальної податкової безпеки, спрямована на абсолютне виконання вимог податкового законодавства на основі абсолютного визнання позиції податкових органів з усіх спірних питань. Вона дозволяє мінімізувати податкові ризики, але супроводжується максимальним податковим навантаженням, що не відповідає головній меті фінансової стратегії збільшення ринкової вартості шляхом максимізації чистого прибутку, а також надає системі податкової безпеки підприємства формального характеру;

– стратегія ухилення від оподаткування, яка полягає у свідомому порушенні податкового законодавства (спотворенні доходів та (або) витрат, маніпулюванні нормами цивільного та податкового права при кваліфікації

угод, несплаті податків та ін.). У її основі лежить використання методів, що знаходяться за межами правового поля, що не може бути прийнятним для організації, яка будує стратегію розвитку;

– стратегія “пом’якшення” податкових наслідків припускає відмову від свідомо неправомірних угод і мінімізацію сумнівних господарських операцій. Фактично вона “балансує” між стратегією ухилення від оподаткування і стратегією податкової оптимізації. Порівняно з останньою генерує додаткові податкові ризики і може бути досить небезпечною. В рамках цієї стратегії система забезпечення податкової безпеки набуває особливого значення, оскільки передбачає в першу чергу управління такими ризиками;

– стратегія податкової оптимізації, що проявляється в зменшенні величини податкових зобов’язань (чи перенесенні їх виконання на пізніші терміни), а також скороченні податкових ризиків за допомогою цілеспрямованих дій платника податків в рамках правового поля [1].

Висновки. Таким чином, проаналізувавши економічну сутність податкової безпеки суб’єктів господарювання в Україні, зроблено наступні висновки:

1. Податкова безпека – один з основних компонентів економічної безпеки суб’єктів господарювання, а податкова стратегія – основний важіль забезпечення реалізації економічної безпеки, від якого залежить, яку методику для досягнення позитивних результатів буде використовувати керівництво.

2. Виокремлено 4 види податкових стратегій, які незалежно від факту формального проголошення реалізуються підприємствами, а саме: стратегія максимальної податкової безпеки; стратегія ухилення від оподаткування; стратегія “пом’якшення” податкових наслідків; стратегія податкової оптимізації.

Список використаних джерел

1. Власова О. Є. Податкова безпека в системі заходів забезпечення економічної безпеки суб’єктів господарювання / О. Є. Власова // Комунальне господарство міст : Науково-техн. Збірник. – № 108. – 2012. – С. 401-407.

2. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://goo.gl/c9i7aZ>

3. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V / Верховна Рада України [Електронний ресурс]: – Режим доступу : <http://goo.gl/sG1ogr>

4. Дюбо О. М. Податкова безпека як складова забезпечення економічної безпеки підприємств / О. М. Дюбо // Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: європейський вектор – нові виклики та можливості : тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 14–16 травня 2015 року) – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. – С. 471.

5. Глущенко О. О. Концептуальна модель податкової стратегії підприємства як захід збереження його економічної безпеки / О. О. Глущенко // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. – 24(1). – 2012. – С. 215-223.

6. Чиж А. Ю. Податкова безпека як функціональна складова економічної безпеки підприємства / А. Ю. Чиж [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу : <http://goo.gl/Vh6J3X>

7. Глущенко О. О. Податкова стратегія підприємства як ефективний захід забезпечення його економічної безпеки / О. О. Глущенко // Культура народів Причорномор'я. – 2011. – № 215. – С. 41-44.

8. Грачов О. В. Податкова безпека як невід'ємна складова економічної безпеки підприємства / О. В. Грачов // Вісник економіки транспорту і промисловості. – № 29. – 2010. – С. 86–88.

9. Кеменяш І. Г. Управління податковою безпекою суб'єктів підприємництва в Україні : автор. дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук / І. Г. Кеменяш. – Львів : ЛДФА, 2011. – 20 с.

A. Yakovenko. Economic security tax nature of business entities in Ukraine.

In the article the essence of economic security tax entities in Ukraine, analyzed the tax strategy as the main instrument of implementation of economic security, singled out four types of tax strategies that regardless of whether a formal declaration realized by enterprises.

Keywords: tax security, economic security, tax strategy, tax maximum security strategy of evasion strategy “softening” of tax effects, tax optimization strategy.

*Науковий керівник – канд. екон. наук, доцент Полторак А. С.
Миколаївський національний аграрний університет*